Jerzy Zdanowski

Wspomnienie o prof. dr inż. Andrzeju HAŁASIE

W sobotę 17 października zmarł po długotrwałej chorobie nasz kolega i przyjaciel prof. dr inż. Andrzej Hałas. Przez kilka ostatnich lat przechodził ciężkie kryzysy zdrowotne, ale ze stanów zagrożenia życia potrafił podźwignąć się. Po takim pierwszym kryzysie w 2017 roku dokończył ostatnią książkę ze swojej specjalności pt. *Technika próżni*. W konkluzji mojej wydawniczej recenzji tej pracy napisałem: „jest ona wzorcowym podręcznikiem mającym ponadto charakter pracy monograficznej (z uwagi na liczność prac w niej cytowanych i poziom dyskusji omawianych wyników badań i prac konstrukcyjnych). Miałem przyjemność przekazać autorowi mój pogląd, że jest to jego „dzieło życia" i że z pewnością będzie przez czytelników równie wysoko oceniane, jak jego wcześniejsze prace.

Śmierć Andrzeja to dla naszego Polskiego Towarzystwa Próżniowego ogromna strata. Był jednym z inicjatorów powołania Towarzystwa, w latach 1981-87 pełnił funkcję jego wiceprzewodniczącego, a następnie w latach 1987-95 był przewodniczącym Towarzystwa. W okresie 1995-98 ponownie był wiceprzewodniczącym, a w roku 2006 został wybrany Honorowym Przewodniczącym naszego Towarzystwa.

Andrzej Hałas urodził się w Poznaniu w 1934 roku. Był wychowankiem Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Poznaniu, a następnie Politechniki Wrocławskiej, w której ukończył studia magisterskie na ówczesnym Wydziale Łączności. W listopadzie 1951 roku, jeszcze jako student, podjął pracę w nowopowstałej Katedrze Elektroniki na Wydziale Łączności. Funkcje asystenta i starszego asystenta pełnił do 1965 roku, kiedy to obronił pracę doktorską przed Radą Wydziału Łączności i został adiunktem.

W latach 1956-62 pracował również w Oddziale Wrocławskim Przemysłowego Instytutu Elektroniki na stanowisku kierownika Pracowni Mikroskopii Elektronowej. Praca w tej jednostce doprowadziła do powstania polskiego prototypu Transmisyjnego Mikroskopu Elektronowego (TEM).

Jako pracownik Katedry Elektroniki był właściwie od początku „prawą ręką" kierownika Katedry, ówczesnego docenta Wiesława Barwicza. Był współtwórcą i zastępcą dyrektora powstałego w 1968 roku Instytutu Technologii Elektronowej Politechniki Wrocławskiej, zaś w latach 1977-81 pełnił funkcję dyrektora tego Instytutu. Doprowadził go do rozkwitu przy-

łączając Wrocławski Oddział PIE i tworząc jednostkę naukowo-produkcyjną z wrocławską fabryką Unitra-Dolam, gdzie był wówczas zastępcą dyrektora. Instytut z liczbą zatrudnionych przekraczającą 300 osób był największym instytutem uczelnianym w kraju, finansowo autonomicznym w stosunku do Uczelni – uprawiał działalność dydaktyczną, badawczą i produkcyjną realizując zamówienia na lampy mikrofalowe i mikrofalowe układy scalone stosowane w urządzeniach radarowych.

Z Politechniką Wrocławską był Andrzej Hałas związany od 1951 roku do przejścia na emeryturę w 2008 roku, a więc przez 57 lat. Tu w drugiej połowie lat siedemdziesiątych uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a od 1997 roku pracował na stanowisku profesora zwyczajnego w przekształconym z ITE Instytucie Techniki Mikrosystemów.

W latach 1968-77 pełnił funkcję kierownika Zakładu Zastosowań Wiązek Elektronowych i Jonowych. W latach 1982-87 był prorektorem Politechniki Wrocławskiej i mógł na tym stanowisku pokazać swoje doświadczenie i talenty organizatorskie. Gdy w miejsce Instytutu Techniki Mikrosystemów w 2002 roku powstał Wydział Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki pełnił w nim funkcję kierownika Katedry Mikroelektroniki i Mikrosystemów. Przez wiele kadencji, aż do roku 2005 był członkiem Senatu Politechniki Wrocławskiej.

W czasie swej pracy w Politechnice Wrocławskiej (która zawsze była pierwszym miejscem zatrudnienia) prof. Andrzej Hałas, jako jeden z najwybitniejszych w kraju specjalistów z zakresu techniki próżni, technologii próżniowych i zastosowań wiązek elektronowych był zatrudniany jednocześnie także poza naszą Uczelnią. W latach 1988-92 był profesorem w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Koszalinie, a w latach 1993-98 ponownie pracował w jednostce będącej następcą PIE, tj. w Przemysłowym Instytucie Techniki Próżniowej w Warszawie, gdzie także zajmował stanowisko profesora.

W latach 1978-2006 prof. A. Hałas był członkiem Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji PAN i pełnił funkcje przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Sekcji Technologii Elektronowej i Materiałów Elektronicznych tego Komitetu.

W 1994 roku prof. A. Hałas został wybrany do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. W tym „parlamencie uczelni" pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Rozwoju, a następnie był członkiem Prezydium Rady i w latach 2000-02 wiceprzewodniczącym Rady.

W działalności na rzecz środowiska naukowego prof. A. Hałas był inicjatorem, organizatorem lub współorganizatorem, członkiem Komitetów Naukowych siedmiu cyklicznych konferencji naukowych ELTE poświęconych tematyce technologii elektronowej i w znacznym stop-

niu integrujących krajowe środowisko naukowe. Pamiętamy „referaty zaproszone" świetnie przygotowane i wygłoszone przez Andrzeja na tych konferencjach. Prof. A. Hałas był członkiem kolegiów lub rad redakcyjnych naukowych czasopism *Elektronika*, *Kwartalnik Elektroniki i Telekomunikacji PAN* oraz *Wakuumnaja Technika i Technologia*.

Dorobek naukowy prof. A. Hałasa to autorstwo ponad 100 prac naukowych, w tym monografii oraz innych publikacji z zakresu mikroskopii elektronowej, techniki próżni, technologii próżniowych, lamp elektronowych oraz spawania elektronowiązkowego. Dorobek na rzecz rozwoju kadry naukowej obejmuje promotorstwo licznych prac doktorskich oraz recenzowanie licznych prac cenzusowych.

Poziom i znaczenie prac realizowanych przez Andrzeja w jego długim i owocnym życiu zawodowym były doceniane i nagradzane. Był laureatem 3 nagród MNiSW, 5 nagród MEN, nagrody Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia, nagrody Senatu Politechniki Wrocławskiej oraz wielu nagród jej Rektora. Odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Brązowym i Srebrnym Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju, Złotą Odznaką Politechniki Wrocławskiej z Brylantem oraz Medalem 100-lecia Uczelni Technicznych we Wrocławiu. W 2011 roku został wyróżniony przez Radę Wydziału Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki tytułem Zasłużonego dla Wydziału.

Andrzej Hałas w pierwszych latach zatrudnienia, gdy był jeszcze mgr inż., był moim wykładowcą. Później, gdy już pracowałem w Katedrze i Instytucie, jemu zawdzięczałem poczucie znaczenia dyscypliny w pracy zawodowej oraz staranności w realizacji zadań. Dla nas młodych Andrzej był wtedy trochę uciążliwym starszym kolegą i przełożonym, ale z perspektywy czasu wysoko sobie cenię współpracę z nim i w pełni rozumiem zasadność jego postępowania w okresie początkowym mojej działalności.

Cześć jego pamięci